

Självgranskning på nätet ska hjälpa allmänläkare

Var fjärde allmänläkare har konkreta planer på att lämna primärvården. Drygt hälften tycker att det är sämre att arbeta i primärvården i dag än för fem år sedan och det allt överskuggande problemet är sjukskrivningarna. Uppgifterna är Fammis, och nu vidtas åtgärder för förbättrad klinisk praxis i frågan.

II Familjemedicinska institutet (Fammi) genomför en rikstäckande kartläggning av tillståndet i primärvården, den första omgången som omfattar 405 läkare och 374 distriktssköterskor i både privat och offentlig primärvård, vilket innebär en svarsfrekvens på 42 procent. Resultaten är nedslående.

Var tredje allmänläkare tycker att primärvården fungerar dåligt eller mycket dåligt. Ännu några fler tycker att det är sämre eller mycket sämre att arbeta i primärvården idag jämfört med för ett år sedan, 53 procent tycker att det är sämre eller mycket sämre än för fem år sedan. Generellt är kvinnor mer negativa än män, och de som arbetar i privat regi är mer positiva. Nästan en av fyra läkare har det senaste året haft konkreta planer på att lämna primärvården, bland distriktssköterskorna är siffran hela 34 procent.

Trots det säger Göran Sjönell, chef för Fammi, att han vill utfärda gnällförbud i primärvården.

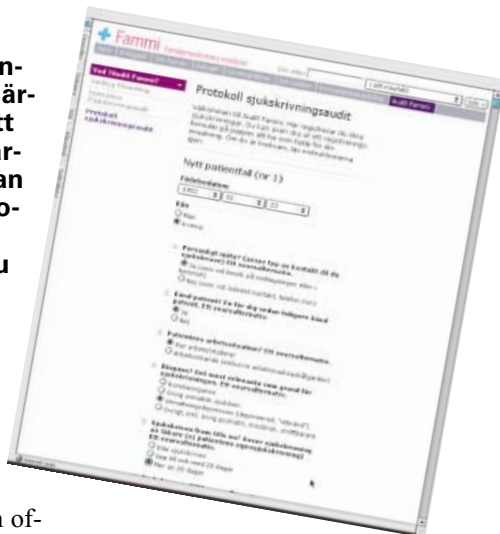
– Jag tycker det har varit för lite konstruktivt framåtblickande och för mycket gnäll.

Sjukskrivningar största problemet

Det som läkarna i undersökningen nämner som det dominerande problemet är inte helt oväntat sjukskrivningarna. Konflikten mellan att ha en fortsatt god relation med patienter som begär att få bli sjukskrivna och försöka stävja onödiga sjukskrivningar nämns liksom frustrationen över att patientens arbetsgivare inte tar sitt rehabiliteringsansvar. Sjukskrivningsproblematiken tycks oberoende av var i landet läkaren arbetar, om vårdcentralen är privat eller offentlig, stor eller liten.

– Det här ska Fammi göra något åt, säger Göran Sjönell.

Åtgärden blir i första taget en audit – en självgranskning – via Internet för primärvårdsläkarna. Från och med förra

På Fammis hemsida kan läkare granska sitt sätt att sjukskriva. »Kändes det bra att du sjukskrev patienten?» är en av frågorna.

veckan och en månad framåt finns det möjlighet att registrera uppgifter kring de patienter man skriver sjukintyg för.

Tanken är att du som läkare själv ska bli varse ditt sätt att sjukskriva, vilka patienter du sjukskriver, om du anser att sjukskrivning är en bra åtgärd för patienten samt hur det kändes för dig att sjukskriva din patient. Materialet är personligt knutet till varje deltagande läkare som måste registrera minst tio fall för att få ett tillförlitligt resultat. Efter den månadslånga auditomgången gör Fammi en sammanställning av resultaten, dock utan möjlighet till identifikation vare sig av patienter eller läkare.

Tidigare studier har ändrat förskrivningar

Anders Lindman är distriktsläkare i Norrbotten och auditansvarig på Fammi. Han säger att motsvarande studier kring antibiotikaförskrivningen har gjorts, där läkarna på ett systematiskt vis kunnat se sina egna förskrivningsmönster, vilket faktiskt har ändrat förskrivningsbeteendet. Anders Lindman hoppas att sjukskrivningsauditen ska ha liknande effekt.

– Vi ska inte tala om att så här ska ni göra, men vi tillhandahåller metoder som kan leda till bestående förbättringar av klinisk praxis.

Fammis sjukskrivningsaudit finns på www.fammi.se till och med den 15 februari.

Sara Hedbäck

sara.hedback@lakartidningen.se

Proteiner kartläggs

Nio svenska forskargrupper har fått 240 miljoner kronor från Knut och Alice Wallenbergs stiftelse, för att i samarbete kartlägga en stor del av människans proteiner.

II – Jag hoppas att vi, tillsammans med liknande internationella projekt, ska ha kartlagt samtliga proteiner inom loppet av fem år, säger professor Mathias Uhlén vid Kungliga tekniska högskolan, KTH, i Stockholm.

Det avslutade HUGO-projektet visade att människans arvs massa innehåller uppskattningsvis mellan 28 000 och 30 000 gener. Dessa kodar för proteiner, men hur många proteiner det totalt handlar om är mycket osäkert. Enligt Mathias Uhlén, som leder det svenska samarbetsprojektet, är det till stor del en definitionsfråga.

– Utgår man från antal proteiner med skilda funktioner tror jag det handlar om högst 30 000–50 000 proteiner, säger Mathias Uhlén.

De nio svenska forskargrupper som nu ska kartlägga var i vävnaden proteinerna uttrycks fokuserar arbetet på omkring hälften av de gener som finns i människans arvs massa. Sex av grupperna finns vid KTH och Stockholms universitet, tre finns vid Uppsala universitet.

Deras arbete beräknas ta omkring fyra år. Efter ytterligare ett år tror Mathias Uhlén att deras bidrag, tillsammans med de pågående internationella satsningarna, kan mynna ut i att samtliga proteiners »profiler« blir kända.

Bioinformatik en förutsättning

Sex av de nio forskargrupperna i projektet har en väl definierad funktion, vilket är ett ganska ovanligt upplägg för den här typen av forskning. De vet på förhand vad de så småningom ska avrapportera och bildar som enskilda kuggar en förutsättning för hela projektet. De två övriga forskargrupperna har som uppgift att på ett mer experimentellt plan bland annat testa värdet, och försöka öka värdet, av de olika reagenser som används i kartläggningen.

För att skynda på forskningen har det nu bildats en internationell organisation, The Human proteome organisation (HUPO), som vill försöka skapa ett liknande projekt som HUGO-projektet. Problemet är än så länge att pengar fattas.

Peter Örn

peter.orn@lakartidningen.se